

Szokatlan élességgel támadja a kormányt. Számon kéri azt is, hogy mi lett a kilences bizottság programjával, miért nem tartotta meg ígéretét a kormány?

Zselenski Róbert gróf: Azért nem, mert a koalíció azt is elrontotta.

Hadik János gróf: Erre a közbeszólásra azt válaszolom a gróf urnak, hogy a kilences bizottság programját nem a koalíció rontotta el, hanem ezt is azok tették tönkre, akik a koalíció mögött áskálódtak.

(Zichy Tivadar gróf.)

Zichy Tivadar gróf abból a szempontból ítéli el az erőszakot, mivel kompromittálta Magyarországot a külföld előtt. A reparációval vissza kell állítani az ország presztízst a külföld előtt. Nem szabad a döntés ódiumát a királyra hárítani, ellenkezőleg: egyengetni kell előtte az alkotmányosság útját; ezért is szükség van a reparációra.

(Zselénysky Róbert gróf.)

Zselénysky Róbert gróf szerint a képviselőházban voltaképpen még házszabálysértés sem történt, mert ha nem is a szabályok betűje, de a szelleme érvényesült, mivel a többségi akarat jutott kifejezésre. Nem június 4-ike veszélyeztette a magyar alkotmányt, hanem az, hogy június 4-ike sokáig késett. Hogy eljött ez a nap, ez Tisza István gróf érdeme, (Éljen és taps.) érdeme továbbá a miniszterelnöknek és példás türelemmel összetartó munkapártnak. Ha Lengyelországnak is lett volna Tisza Istványa, akkor ma állana Lengyelország.

Zselénysky kijelenti, hogy elfogadja a javaslatot.

(Prónay Dezső báró.)

Prónay Dezső báró hosszasan fejtegeti, hogy a képviselőház határozata semmi törvényes kellékekkel nem bír, ha az így alkotott törvény belekerül a törvénytárba, illegitim módon lesz ott. Az ilyen eljárás az alkotmányosság szilárdságát rendíti meg, sokkal károsabb, mint akármeddig tartó obstrukció.

(Beszél a miniszterelnök.)

Félkettő után szóra emelkedett Lukács László miniszterelnök, hogy válaszoljon a vita szónokainak.

Nem foglalkozik — úgy mond — a javaslat katonai és pénzügyi oldalával, csak a politikaiával, bár sokat lehet beszélni arról, vajjon helye van-e közjogi szórszálhasogatásnak akkor, amikor fejünk fölött ég a ház és nem tudjuk, melyik pillanatban támad reánk külső veszedelem. Csupán a Ház határozata törvényességével kíván kimerítőbben foglalkozni.

A képviselőház elnöksége hosszú évek, különösen az utolsó hónapok tapasztalataiból meggyőződött arról, hogy a képviselőház kisebbsége, helyesebben a *kisebbség egy kisebbsége* a maga akaratát minden eszközzel ráoktrojálja a többségre és ha ez neki nem sikerül, minden eszközzel megakadályozza a parlament működését. Ez az eljárás odáig fajult, hogy legutóbb az ellenzék az elnökválasztást is meg akarta akadályozni s amikor ez neki nem sikerült, *mindenféle tanácskozást lehetetlenné akart tenni*. Ilyen előzmények után a szenvedelmek igen fölzúgatott hullámszámban történt, hogy az elnök által fölített kérdésre a többség határozatot hozott, talán *némi formai eltéréssel* a házszabályok normális gyakorlatától. Az a kérdés, hogy ez az eltérés alkotmányosságsértés-e, törvénysértés-e? Meggyőződése szerint a házszabályt törvénynek minősíteni nem lehet. Mind a két Ház a maga autonóm hatáskörében állapítja meg a maga szabályait, anélkül, hogy arra bárkinek befolyása volna, kivéve azokat a törvényes rendelkezéseket, amelyeket a házszabályokba is beiktattak. Vannak a házszabálynak bizonyos részei, melyek törvényerővel bírnak, de nem azért, mert házszabályok, hanem, mert törvényben vannak.

Ez a része a házszabálynak, amely a szavazás módját állapítja meg, *nem törvény*, hanem egyszerű *rendszabály*. Ha tehát ennek a rendszabálynak egy formai rendelkezésén a

Ház túl is tette magát, hanem csak olyan eljárást követett, amelynek bírása is csak ön-maga lehet. Hogy pedig a megtörtént lépésre szánja rá magát a Ház, arra igen nagy ok volt, amit ép az imént említett és sokkal nagyobb veszedelem támadt volna az anarchia eltűréséből, mint abból, hogy annak az anarchiának ilyen radikálisan végét vetették.

(Elfogadták!)

Ez után Mentzler Béla szólalt fel. Reflektál a miniszterelnök beszédére és kifejti, hogy mennyiben látja a június 4-én történeteket törvényellenesnek. A javaslatot nem fogadja el, *Hadik* gróf indítványához azonban hozzájárul.

Majd Szalavszky Gyula volt a következő szónok, helyeselte a kormány politikáját és elfogadja a javaslatot, de *Hadik* Béla visszapillantást vetett az eddigi eseményekre. Kifejtette, hogy itt nem törvényellenességről van szó, hanem nyílt egyenlenséggel érvényt szereztek a törvénynek. Majd Günther Antal szólalt fel. És a javaslat ellen beszélt. Csernoch János felszólalása után, aki elfogadta a javaslatot, elnök beerkesztette a vitát.

Ezután a zárszavak következtek. *Hadik* János gróf és Desseffy Aurél gróf szólaltak fel és megokolták még egyszer indítványukat. Lukács László miniszterelnök kérelmére elnök elrendelte a névszerinti szavazást, amelynek eredménye az lett, hogy 174 szavazattal 33 ellen elvetették az indítványokat. Majd a véderő-javaslat került szavazás alá, melyet 174 szavazattal 31 ellen elfogadott a főrendiház.

Az ujszegedi villatelkek eladása.

— Junlusban dönt a közgyűlés. —

(Saját tudósítónktól.) Azok a kérdések közt, amelyek Szegeden állandóan napirenden vannak és amelyeknek a végleges elintézését állandóan sürgetik azok, akiknek szívükön fekszik ennek a városnak egészséges irányban való fejlődése, kétségtelenül a legfontosabb az ujszegedi villatelkek ügye. Ennek a kérdésnek az elintézése azért fontos, mert egyszer csak el kell dölnie annak, vajjon a város törvényhatósága kívánja-e Szeged legszebb, legfejlegyőrebb városrészének nyaralóteleppé való kiépítését, vagy pedig azt akarja, hogy a drága pénzen fölépített villákat lerombolják a tulajdonosok és a városra visszaszállott telkeket egyéb, kevésbé fontos célra használják föl.

Az ujszegedi villatelkek ügye ismeretes. Tizenhárom esztendővel ezelőtt a város közgyűlése Szegeden husz hold terjedelmű, teljesen elhanyagolt állapotban levő területet bérbe adott szegedi polgároknak azzal a kikötéssel, hogy a területre csak nyaralókat lehet építeni. A területeket be is építették, abban a hiszemben, hogy a város végre majd csak eladja örök áron az ujszegedi villatelkeket, mert nem kívánhatja, hogy a bérleti idő leteltével a villatulajdonosok épületeiket lerombolják. Huszonöt esztendőre adták bérbe a földeket és azok bérlete 1923-ban jár le. A bérlok most, hogy a bérleti időnek több, mint a fele lejárt, a legnagyobb dilemmában vannak, nem építkeznek egyáltalában és így a mostani viszonyok mellett Ujszeged fejlődéséről szó sem lehet.

A júniusi közgyűlés ismét foglalkozni fog az ujszegedi villatelkek eladásának kérdésével. Elvben már a város törvényhatósági bizottsága hozzájárult ahhoz, hogy a bérbeadott villatelkeket örökáron adják el a villák tulaj-

donosainak, de a szervezési szabályzat értelmében a telekelidegenítési kérdéseket három közgyűlés tárgysorozatára kell kitézni és csak három kitézés után lehet névszerinti szavazással végérvényes határozatot hozni. Kétszeri kitézés után most kerül érdemleges tárgyalásra a kérdés. A tanács azt javasolja: adják el az ujszegedi villatelkeket örök áron, még pedig négyszögölenként 20, 16, 12 és 10 koronáért.

Nézzük mindenekelőtt a kérdés pénzügyi oldalát.

Ma a város 2300 koronát kap mindössze a telkek béletéért. Egy 600 négyszögöles parcelláért 50 koronát fizetnek. Ha a telkeket a város eladja, mintegy 480,000 koronát kap. Ennek az összegnek öt százalékos évi kamata 24,000 korona, több, mint tízszer akkora, mint a mostani bérösszeg. Tegyük föl, hogy a város még a hátralevő tizenegy esztendő alatt az évi 2300 korona bérösszeget kapja. Ez tizenegy év alatt 25,300 koronát tesz ki, míg ha a bérleti állapotokat már most megszüntetik és a földeket eladják, akkor a vételár kamata, a kamatos kamatok nélkül, tizenegy év alatt 264,000 koronát tesz ki, tehát a város több mint kétszáz ezer koronát nyer tizenegy esztendő alatt, ha most adja el a villatelkeket. E szerint tehát a városra csak előnyös lenne a tanács javaslatának elfogadása, amely ugyan esőpet sem előnyös a telektulajdonosokra.

Számitásba kell venni ugyanis a következőket:

Amikor a villatelkeket bérbeadták, akkor azok teljesen elhanyagolt állapotban voltak és hivatalos becslés szerint sem érték többet négyszögölenként három koronánál. Hogy ma nagyobb az értékük, azt a villatulajdonosoknak köszönheti a város, mert a villatulajdonosok rendezték az egész területet és az ő befektetésük révén lett csak valami az elhanyagolt mezőből. A villatulajdonosok nem használhatják föl a telkeket kényük-kedvük szerint. Ki van kötve, hogy az utca mellett nem építhetnek, a szomszéd telektől jobbra is, balra is kötelesek három-három méter széles sávot hagyni, csak villákat szabad építeniök, amelyben üzlethelyiség nem lehet és sem baromfit, sem egyéb állatokat nem tarthatnak a földjeiken. Az egyes telkek hosszuk az alakuak, amelyeknek egyharmad részén nem lehet mást termelni, mint veteményt. Különös tehát, ha a város krumpliföldek négyszögöleért husz koronát kér. A tanács által megállapítani kért vételárat ezek szerint magasnak találja mindenki és máris akció indult meg, hogy a kérdés közgyűlési tárgyalása után a közgyűlés mérsékeltebb és a viszonyoknak megfelelő áron adja el a villatelkeket.

Ujszeged fejlődésére mindenesetre nagyjelentőségű lépés lesz a villatelkek végleges eladása. A bérlok, akik már eddig is jelentős beruházásokat eszközöltek és akiket legutóbb is arra kényszerített a hatóság, hogy díszes kerítéssel vegyék körül a villáikat, a jövőben még jelentékenyebb építkezésekhez kezdenek. Mások is kedvet kapnak az építkezéshez és megtörténik, amit mindenki óhajt Szegeden: Szegedből valóban villaváros, üdülőhely lesz.

Az aradi kamara nem politizál. Szalay Károlyhoz, az aradi ügyvédi kamara elnökéhez beadványt intézett a kamara ellenzéki tagjai, melyben rendkívüli közgyűlés összehívását kérik, hogy állást foglaljanak a politikai események dolgában. Szalay Károly, az ügyvédi kamara elnöke, a következő nyilatkozatot tette aradi tudósítónk előtt a közgyűlés összehívásának kérdéséről:

— Én rendszerint a választmányommal egyetértőleg szoktam elnöki intézkedéseimet megtenni, épen azért hétfőre a választmány tagjait értekezletre hívom össze és azon beszéljük meg azt: összehívható-e ez ügyben a kamara rendkívüli közgyűlése. A közgyűlés összehívása az én hatáskörömbe tartozik, nekem az a